

editörden

İnsan ve doğa sayısı, insanın çeşitli boyutlarını ele almayı hedeflediğimiz üçlü serinin sonuncusunu oluşturmaktadır. Önce insan-Tanrı, daha sonra insan-toplum temalarının ardından, EskiYeni'nin bu sayısındaki yazılarla, insanın evrensel/toplumsal konumuna hitap eden konularda belli bir bütünlüğe varılması hedeflenmektedir.

Her şeyden önce şunu belirtmek gerekir ki, insanın doğa ile ilişkisi diğer boyutlardan bağımsız olamaz. Bu ilişki, Tanrı, toplum ve daha başka boyuttaki unsurlarla bir bütünlük gösterme eğilimindedir. Kuşkusuz doğa karşısındaki vaziyet alışların birbirinden çok farklı kategorilerde yer alabilmesi mümkündür ve bu anlaşılabilir bir durumdur. Burada da bu durumun büyük ölçüde yansımaları söz konusudur. Nitekim dosya kapsamındaki yazılarda, akademik ve düşünsel düzeyde çeşitliliğin yanında belli bir insicamın da mevcut olduğu görülecektir. Bir kere açık sözlülükle, şunu baştan ifade etmekte yarar ummaktayız ki, insanın söz konusu boyutlardaki ilişkilerine hitap edilmesi, aksi ne kadar ifade edilirse edilsin, mutlaka yanlıdır ve kendi içerisinde tutarlı ontolojik ve epistemolojik bir seçicilik taşıması kaçınılmazdır. Bu bakımdan materyalist, Marksist ya da pozitivist yaklaşım biçimleri insanın sözgelimi doğa ile ilişkilerini belli bir kategori dahilinde değerlendireceklerdir. Bunun karşısında idealist, maneviyatçı, dinsel türden çerçeveler daha farklı bir anlam çerçevesi üzerinde kesişmeler ortaya koyacaktır. Bundan dolayı, insanın anlama çabası içerisinde ortaya koyduğu sonuçların epistemolojik bir tevazu içerisinde yer alması ve yine aynı ilke ile dinsel ya da bilimsel tekelliliğin dışında değerlendirilmesi gerektiği hatırdan çıkartılmamalıdır.

Bu ilkelerden hali olmayan bu sayıdaki araştırma ve düşünme mahsulü yazılar, belli alt kategoriler halinde okuyucuların dikkatine sunulmaktadır. Dosyanın ilk kısmı daha çok, doğa konusunda felsefi yaklaşımları ele alan yazılardan oluşmaktadır. Cafer Sadık Yaran, insanın evrendeki yerini ve anlamını konu almakta ve insan-evren ittifakının bilimsel olarak yıkılmadığı tezi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Metin Yasa ise din felsefesi açısından doğaya saygı konusunu değerlendirmektedir. Takip eden iki yazı, daha özel olarak İslami alanlardaki yaklaşımları esas almaktadır. Mehmet Evkuran, İslam düşüncesi bakımından illiyet sorunu üzerinde durmakta ve bunun İslam toplumları bakımından doğurduğu sonuçlara dikkat çekmektedir. Ramazan Altıntaş'ın araştırmasında ise doğacı kelamcılar özelinde insanın doğadaki konumuna ilişkin yorumlar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Cevdet Coşkun da yazısında, insanın doğaya ilişkin çalışmalarının bir sonucu olarak bilim alanından metafizik bakış açılarının dışlanmasıyla ortaya çıkardığı sorunları vurgulamaktadır.

Söyleşi kısmında Hüseyin Gazi Topdemir, insan ve doğa konusundaki sorularımıza ihatalı cevaplar vererek dosya konusunda katkılarını ortaya koymuştur.

İkinci kısım, insanın doğa konusunda yarattığı tahribatı eksen alan yazılardan oluşmaktadır. Bunlardan İbrahim Kamberoğlu, insan-doğa ilişkisini "Din"î olarak temellendirmekte ve burada biri İslam, diğeri "Seküler-Kapitalist" olmak üzere iki ayrı "Din"îni, ama özellikle de ikincisinin, doğayla ilişki noktasındaki sonuçları üzerinde durmaktadır. Gıda ve sağlık konusundaki yayınlarıyla tanınan Kemal Özer, modern Batının doğayı ve dolayısıyla insanı maruz bıraktığı yıkıcı sonuçlara dikkat çekmektedir. Mustafa Köylü ise önce çevre sorunlarını betimleyip, ardından da eğitim yoluyla bunların üstesinden gelinmesinin yollarını araştırmaktadır.

İnsanın doğa, dolayısıyla çevre konusunda yaşadığı sorunlar ve bunları aşma çabaları, genel anlam inşasıyla bağlantılıdır. Burada İslami bakış açılarından hareket etmek, bu noktada bizleri belli çerçevelerle karşı karşıya getirecektir. Nitekim Cahit Ezerbolatoğlu'nun yaratılış kıssası üzerinde yeniden duruşu, bizi üçüncü kısımdaki yazılarla tanıştırma işlevini yerine getirmektedir. Faruk Yılmaz'ın evrenin yaratılışı, Murat Kayacan'ın Seyyid Kutb'un tefsiri özelinde insanın doğadaki yerini, Celal Yeniçeri'nin Kur'an ve Peygamber zaviyesinden canlı yaşamı ele alan yazıları bu kısma farklı boyutlar kazandırmaktadır.

Burada, bu sayının hazırlanmasında katkılarını esirgemeyen Adnan Aslan başta olmak üzere dosyamıza farklı boyutlar kazandıran tüm yazarlarımıza teşekkürlerimizi iletme istiyoruz. Gelecek serimiz, İslami-sosyolojik boyuttaki dosyalardan oluşacaktır. Yaz sayımızda İslam ve sosyoloji ilişkisini genel olarak değerlendiren yazılara yer vereceğimizi, aynı zamanda buradan yazar ve araştırmacılara yönelik açık bir çağrı olarak duyuruyoruz. ■

İhsan TOKER